

חברת פלאינדנט בע"מ

חברת פלאינדנט בע"מ נוסדה ונרשמה בשנת 1947 לצורכי רכישות לתעשיית ההגנה; ב-1958 החלה החברה לשווק את תוצרת התעשייה הצבאית בשוק המקומי.

הון המניות הרשום והנפרע של החברה ליום 31.3.1963 היה 5,000 ל"י, מחולק ל-398 מניות רגילות א', 99 מניות רגילות ב', 2 מניות יסוד א', ומניית יסוד אחת ב'; כל מנייה היא בת 10 ל"י. לפי תקנות התאגדות חדשות, שהוגשו באפריל 1963 לרשם החברות, מחולק ההון ל-500 מניות שוות זכויות בנות 10 ל"י כל אחת. מניות החברה רשומות על שמות נאמנים, שהם עובדים בכירים של משרד הבטחון והתעשייה הצבאית; הם הוחתמו מראש על שטרי העברה כוויתור על כל דרישת זכויות.

בספטמבר 1963 בדק משרד מבקר המדינה את פעולות החברה בשנים 1960/61 עד 1962/63.

פעולות החברה

החברה מקבלת את כל השירותים המשרדיים מהתעשייה הצבאית, וזו מחייבת את חשבון החברה בחלק מתאמים מהוצאות הניהול והמשרד. לחברה אין מחסנים משלה, והסחורות מועברות ישירות ממחסני התעשייה הצבאית ללקוחות החברה. מחירי הקנייה של המוצרים נקבעים על סמך החישובים של התעשייה הצבאית.

החברה מתרכזת בעיקר במכירת מוצרים אזרחיים לשוק האזרחי. בשנים האחרונות ירדה המכירה של מוצרי מתכת, ועלתה המכירה של מוצרים כימיים. הטבלה הבאה מראה את חלוקת המכירות לפי סוגי המוצרים.

שנה		ס"ה מכירות		מוצרי מתכת		מוצרים כימיים	
		195		195		195	
		%		%		%	
1960/61	1,086,800	43	463,000	57	623,800		
1961/62	1,304,400	24	312,700	76	991,700		
1962/63	1,326,700	23	295,600	77	1,031,100		

מחירי המכירה נקבעים בדרך כלל לשנה אחת מראש על בסיס מחירי השוק הבינלאומי בתוספת ריווח מסוים. להזמנות חלקים מיוחדים נקבעים המחירים מפעם לפעם. החברה מוכרת גם בהקפה, בדרך כלל באשראי של שלושה עד ארבעה חודשים; תמורת אשראי העולה על תקופה זו גובה החברה ריבית של 9%.

במאי 1962 התקשרה החברה בהסכם לשלוש שנים עם מפעלי ים המלח בע"מ במטרה להסדיר את הייצור של מוצרים כימיים להשרת עלי כותנה ולהשמדת עשבים ואת שיווקם בארץ ובחוץ לארץ. המוצרים המיוצרים על ידי התעשייה הצבאית זה מספר שנים, ושעליהם הוסכם בין שתי החברות, הם "נש עלים" ו"עקרן". גם חברת מפעלי ים המלח עשתה הכנות לייצור מוצרים אלה, מאחר שבידיה כמויות גדולות של אחד מחומרי הגלם הדרוש לייצור זה. כדי למנוע כפילות והתחרות בייצור המוצרים ומכירתם הסכימו שני הצדדים, שמפעלי

ים המלח ימכרו לתעשייה הצבאית חומר גלם, הדרוש לייצור המוצרים; שחברת פלאינדנט תנהל את המכירות בארץ, תנהל את החשבונות ותדווח על התוצאות של העסקה המשותפת למפעלי ים המלח. הייעוץ הטכני ופיתוח השווקים בארץ ייעשו על ידי המנגנון של מפעלי ים המלח.

המכירות של נש עלים מהסוג המקורי בשנת 1962/63 — 247.2 טון — ירדו לעומת המכירות בשנת 1961/62 — 350.5 טון, דהיינו ב-29.5%; לעומת זאת נמכרה — כתוצאה מההסכם — כמות ניכרת של נש עלים מהסוג החדש, שלייצורו משתמשים בחומר גלם של מפעלי ים המלח.

חשבונות וכספים

1. הביקורת ריכזה את מאוזני החברה לסוף כל אחת מהשנים 1961/62, 1960/61 ו-1962/63 על פי ספרי החברה.

מאזנים מרוכזים

31.3.1961	31.3.1962	31.3.1963	א ק ט י ב
י"ף	י"ף	י"ף	רכוש שוטף:
13,281	18,793	24,381	מוצרים במשגור
495,648	458,823	341,766	לקוחות
37,392	13,969	84,383	מזומנים בקופה ובבנקים
546,321	491,585	450,530	ס"ה
פ ס י ב			
5,000	5,000	5,000	הון מניות נפרע
16,799	43,684	70,388	יתרת רווח
התחייבויות שוטפות:			
477,843	382,513	210,017	ספקים — התעשייה הצבאית
מפרעות מלקוחות, הוצאות לשלם והכנסות מראש			
46,679	60,388	165,125	
546,321	491,585	450,530	ס"ה

הערות למאזן

— האשראי ללקוחות היווה ב-31.3.1961 43%, ב-31.3.1962 34%, וב-31.3.1963 23% מהמחזור השנתי, כשלמספר לקוחות ממשלתיים נתנה החברה אשראי לתקופה יותר ממושכת.

— היתרה בקופה ב-31.3.1963 נובעת בעיקר משיקים, שעדיין לא הוכנסו לבנק. הביקורת קבעה, שהחברה אינה מעבירה באופן סדיר את הכספים לתעשייה הצבאית. בעקבות הביקורת הנהיגה החברה עם הבנק מעקב חודשי אחרי התפתחות היתרות בחשבונה.

— החוב לתעשייה הצבאית נובע מחיובים בעד הספקת סחורות ושירותים. לפי המאזנים של החברה נראה, כי האשראי שהחברה מקבלת מהתעשייה הצבאית הולך וקטן: ב-31.3.1961 היווה החוב 46%, ב-31.3.1962 — 23% וב-31.3.1963 — 18% משווי האספקה במשך השנה שקדמה למאזן. באמצע השנה היה האשראי גדול יותר, והוא הוקטן לקראת עריכת המאזן.

— סעיף ההתחייבויות השוטפות כולל, בין היתר, חוב של 57,498 ל"י, שהחברה חייבת למפעלי ים המלח בקשר לפעולותיה בעסקה המשותפת. בעת הביקורת עוד לא אושרה יתרת החוב על ידי מפעלי ים המלח.

2. להלן חשבון רווח והפסד ל-1962/63 והשוואתו לנתוני 1961/62 ו-1960/61 לפי רישומי החברה:

חשבון רווח והפסד

1960/61	1961/62	1962/63	
₪	₪	₪	
1,085,653	1,304,411	1,326,738	מכירות
1,037,800	1,183,022	1,165,798	עלות המכירות
47,853	121,389	160,940	רווח גלום
1,148	1,995	2,478	הכנסות שונות
49,001	123,384	163,418	ס"ה
10,338	17,694	69,803	הוצאות חקר שוקים ומכירה
28,832	39,359	44,163	הוצאות הנהלה
39,170	57,053	113,966	ס"ה
9,831	66,331	49,452	רווח לפני מס הכנסה

חשבון ייעוד הרווחים

1960/61	1961/62	1962/63	
₪	₪	₪	
9,889	16,799	43,684	יתרת רווח שנים קודמות
12,798	66,331	49,452	רווח השנה
22,687	83,130	93,136	
—	16,544	—	הוצאות שנים קודמות
5,888	22,902	22,748	הפרשה למס הכנסה
16,799	43,684	70,388	יתרת רווח העוברת למאון

כפי שיוצא מחשבון רווח והפסד של שנת 1962/63, עלה הרווח הגלום ל-11.8% לעומת 9.4% בשנת 1961/62, ואילו הרווח לפני ההפרשה למסים ירד ל-3.7% לעומת 5.2% בשנת 1961/62. הסיבה העיקרית היא, שהוצאות מחקר שוקים ומכירה עלו ל-5.2% לעומת 1.3% בשנת 1961/62.

✱

פעולתה של חברה זו כולה קשורה בייצור התעשייה הצבאית לשוק האזרחי. בדבר ההתפתחות בעניין זה (ראה לעיל עמ' 481).